

Új irányok – Az emberi intellektus újradefiniálása a technológiai fejlődés fényében*

Henger Éva

Clive Thompson:

Smarter than you think – How technology is changing our minds for the better

Penguin Books, 2013, p. 352

ISBN: 978-0-143-12582-2

Sokan úgy tekintenek a technológiára, a technikai fejlődésre, mint egy eredendően rossz és az emberiség intellektuális képességét és szociális készségeit romba döntő dologra, ami butít és túlzott ráutaltságunk miatt kiszolgáltatottá tesz minket. Ami az előbbit illeti, nem szabad elfeledkeznünk a technikai innovációk azon sikereiről, amik lehetővé tették egy élhetőbb, biztonságosabb világ létrehozását (orvostudomány) és olyan lehetőségek kiaknázását, melyekre az ember évszázadok óta nagy érdeklődéssel tekint (űrutatás-holdraszállás). Tény, hogy a technológia mindig is világformáló, új perspektívára ösztönző hatással volt az emberiség történetében; említhetjük a tűz előnyös használatának felfedezését vagy az írás feltalálását.

Ebből a pozitív-utópisztikus aspektusból közelíti meg ember és gép kapcsolatát Clive Thompson a könyvében. „Főhősei” olyan egyének, akik az elérhető technikai eszközöket maximálisan kihasználják, és alapjában változtatják meg a világról alkotott nézeteinket. Sokszor nem tudatos ez a cselekedet, hanem csak belekerül a szituációba az egyén, ami katalizátorként működik, és a végkifejlet meglepő módon hatalmas tömegekhez ér el. Vagy kísérleti jelleggel a saját céljaikra használják a digitális eszközöket, és olyan előnyeit fedezik fel, amelyek érdemesek arra, hogy szélesebb közönség számára is elérhetővé váljanak. Thompson meglátása szerint a gépi, mesterséges intelligencia önmagában közel sem olyan felsőbbrendű, mint azt gondolnák, mivel a bemutatott példákban szereplő ember–gép kollaboráció sokkal hatékonyabb és innovatívabb módszereket használ. A szerző továbbá rávilágít arra, hogy a gépekkel való szoros együttműködés (lassan már szimbiózis) milyen mértékben növeli az emberi intellektust azáltal, hogy elősegíti a kreativitás kibontakozását,

* Jelen cikk a szerző nézeteit tartalmazza, és nem feltétlenül tükrözi a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontját.

Henger Éva a Magyar Nemzeti Bank vezetői asszisztense. E-mail: hengere@mnbb.hu.

a jobb problémamegoldó képesség kialakulását, mi több, a világot is teljesen más nézőpontból vehetjük szemügyre.

Az eddig a tudományos-fantasztikus irodalomból ismert biológiai–nem biológiai intelligencia keveredése immáron valóság, a könyvben szereplő egyik személy közel 20 éve birtokosa a sokat emlegetett Google Glass elődjének, aminek a létrehozását egy igen egyszerű dolog motivált. Ennek oka az volt, hogy az egyetemen nehezen tudta követni a professzor előadását és közben jegyzetelni is. Említhetjük a könyv azon szereplőjét, akinek specifikus hő- és fényszenzorokkal felszerelt, úgynevezett SenseCam rendszer lóg a nyakában, amivel a napjait kép- és videó formában is rögzíti, így egész élete digitálisan le van mentve egy hardverre, amelyen kedve szerint keresgélhet a személyek és a hozzájuk fűződő rögzített emlékek között.

Az Internet, blogok és szociális média platformok térhódításának kevésbé dokumentált kedvező következménye az íráskészség szintjének emelkedése, mivel a közönségnek történő írás arra sarkallja a szerzőt, hogy véleményalkotáskor megfelelően győzze meg olvasóit a nézeteiről, vagyis az érvelésnek jól strukturálnak kell lennie. A pro vs. kontra jó arányú és egyértelmű megfogalmazása, helyesírás, stilisztikai elemek megfelelő használata, ezek mind kulcsfontosságúak a jó poszt megírásához. Továbbá az a tudat, hogy mások is elolvashatják a bejegyzést, növeli a szerző teljesítménykényszerét, ezáltal sokkal magasabb írói értékkel bíró bejegyzés születik meg.

Thompson széleskörű kutatásának eredményeként olyan összefüggésekre, újításokra mutat rá az ember és technológia áldott-átkozott kapcsolatában, melyek magasabb értelmi szintet képviselnek mind az egyén, mind a társadalom szintjén, illetve eddig nem látott közösség-szervező- és formáló erővel rendelkeznek. Lehet, hogy ember és gép még szorosabban összefűződő kapcsolata lesz az evolúció és a civilizáció fejlődésének következő lépcsőfoka? A szerző enyhén sugallja ezt a jövőképet, mivel a technikai újítások dömpingszerű megjelenésének jóvoltából egy számunkra is érzékelhető folyamat elkezdődött, aminek hatásai alól nem tudjuk kivonni magunkat.